

YUNUSLARI KORUMAK KARADENİZ'İ KORUMAKTIR!

Dünya denizlerinde ve tatlı sularında, Cetacea takımına ait 78 balina ve yunus türü bilinmektedir. Bazı karışıklıklara neden olsa da 4 m'den büyükleri balina, küçükleri ise yunus olarak isimlendirme genel eğilimi vardır. Bu türlerin temel özelliği evrimsel açıdan geçmişte kara hayvanları olmalarıdır. Ancak hayatları boyunca suda yaşamak için uyum geçirmişlerdir.

Karadeniz'de yaşayan Afalina, Tırtak, Mutur dahil Türkiye denizlerinde bazıları nadir de olsa toplam 10 tür gözlemlenebilmektedir. Günümüzde sadece Ege ve Akdeniz kıyılarımızda gözlemlenebilen bir diğer deniz memelisi olan nesli tükenme tehlikesindeki Akdeniz Foku ise eskiden Karadeniz'de de yaşamaktaydı.

Türkiye'de 1983 yılından beri tüm deniz memelilerinin avlanması yasak olup, başta 1380 sayılı su ürünleri kanunu ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ile koruma altındadırlar.

Deniz ortamında besin piramidinin en üstünde yer alan, akciğerleriyle hava solunumu yapan, genellikle bir veya iki yılda tek yavru doğuran ve yavrusunu emzirerek büyüten deniz memelileri birçok nedenle tehdit altındadır. Hepsisi insan kaynaklı olan bu tehditler;

- Tesadüfi ağa yakalanma
- Deniz ve ses kirliliği
- Yüzen plastik çöpler
- Aşırı balık avcılığına bağlı besin kıtlığıdır.

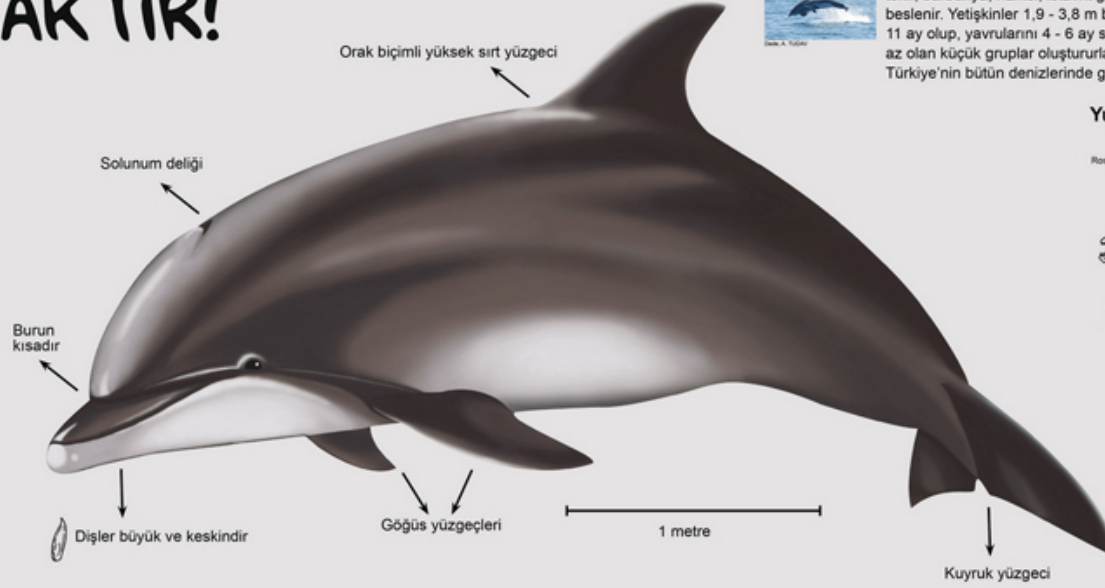
Bu tehditlerin başında tesadüfi ağa yakalanma gelir. Karadeniz'de her yıl birçok yunus (özellikle Muturlar) dip uzatma ağları ile yapılan balıkçılık faaliyetleri sırasında ne yazık ki boğularak ölmektedirler. Bu konuda yapılan çalışmalar halen oldukça azdır. 1993 yılından beri ekip olarak deniz memelileri üzerine bilimsel çalışmalar yapan İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi ve Türk Deniz Araştırmaları Vakfı (TÜDAV)'na ölü yunus gözlemlerinizi bildiriniz. Yapılan ihbarlar, hassas deniz ekosisteminin bir parçası olan yunusları daha iyi anlamamız ve korumamız için gerekli bilimsel çalışmaların önemli bilgi kaynaklarıdır.

Karadeniz'de yunusların korunmasıyla ilgili yapılan çalışmalar Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Komisyonu tarafından da desteklenmektedir. Karadeniz kıyı ülkelerinin oluşturduğu bu Komisyon, Karadeniz'de kirliliğin azaltılması ve biyolojik çeşitliliğin korunması için çalışmaktadır. Bu çalışmalar hükümetler düzeyinde işbirliği yapılarak bölgesel çapta ortak önlemler alınmasına yöneliktir.

Bölgede periyodik olarak izleme çalışmaları yapan araştırmacılar yardımcı olmanızı, bize katılmanızı ve denizlerimizi koruma çabamıza destek olmanızı bekliyoruz.

Yunus ihbar:

Türk Deniz Araştırmaları Vakfı (TÜDAV)
Tel: 216 424 0772
Faks: 216 424 0771
yunusihbar@tudav.org
www.tudav.org

Afalina (*Tursiops truncatus*)

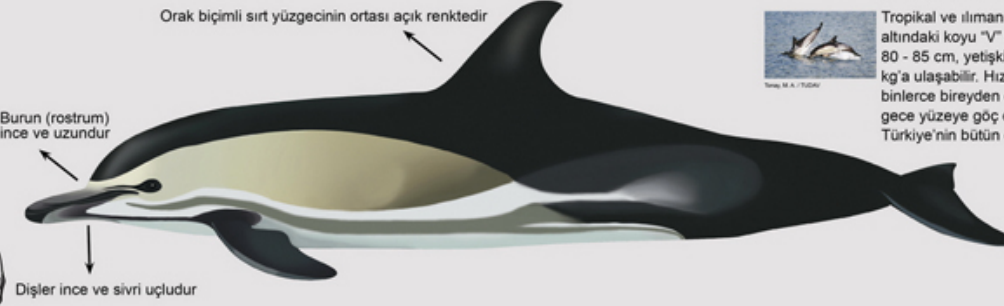
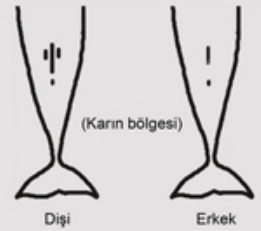

Genellikle kıyısız bölgede ve bazen açık deniz bölgesinde yaşar. Daha çok tekir, barbunya, hamsi, istavrit gibi balıklarla, karides ve kafadan bacaklılarla beslenir. Yetişkinler 1,9 - 3,8 m boya ve 650 kg ağırlığa ulaşabilirler. Gebelikleri 11 ay olup, yavrularını 4 - 6 ay süreyle emzirirler. Genellikle sayıları 20 bireyden az olan küçük gruplar oluştururlar. Balık avlarken bazen ağlara zarar verirler. Türkiye'nin bütün denizlerinde görülebilir.

Yunuslarda İskelet Sistemi (Özark, 1996)

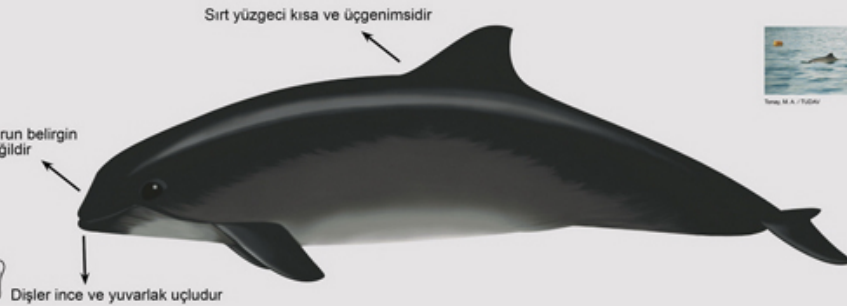
Yunuslarda Cinsiyet Ayrımı

Tırtak (*Delphinus delphis*)

Tropikal ve ılıman okyanus ve açıkdeniz bölgelerinde yaşar. Sırt yüzgecinin altındaki koyu "V" şekli ve başına doğru krem rengi karakteristiktir. Yeni doğanlar 80 - 85 cm, yetişkin dişiler 2,3 m, erkekler 2,6 m boya ulaşırlar. Ağırlık 135 kg'a ulaşabilir. Hızlı hareket ederler, 100-500 bireylik gruplar ve okyanuslarda binlerce bireyden oluşan sürüler oluşturabilirler. Küçük sürü oluşturan balıklar, gece yüzeye göç eden canlılar ve mürekkep balıkları başlıca beslenirler. Türkiye'nin bütün denizlerinde görülebilir.

Mutur (*Phocoena phocoena*)

Sadece kuzey yarımkürede serin denizlerde ve kıyısız bölgelerde dağılım gösterirler. Vücut şekli diğer yunuslara göre daha toparlaktır (porpoise). Yeni doğanlar 70 - 90 cm, yetişkinler 1,4 - 1,8 m uzunlukta, 40 - 86 kg ağırlıkta olurlar. Karadeniz'de yaşayanlar genellikle 1,5 m'den kısa olur. Hem mezgil gibi dipte yaşayan balıklarla hem de istavrit ve çaça gibi pelajik balıklarla beslenir. Genellikle gruplar 8'den az sayıda bireyden oluşur. Ender hallerin dışında su dışına atlamazlar. Boyutlarından dolayı denizde görmek zordur. Karadeniz popülasyonunun diğer denizlerdeki muturlardan farklı bir alt tür olduğu öngörülmektedir. Karadeniz'de, bazen Marmara Denizi'nde, çok nadir olarak Kuzey Ege'de gözlenirler.